

Finančné právo I.

- ústna skúška, 2 otázky
- literatúra: Finančné právo 2009, Dane, poplatky a clo – vymedzenie pojmov a právna úprava 2011 (pozor na novely)

Finančné právo je samostatné právne odvetvie slovenského právneho poriadku, ktoré patrí do verejného práva a ktoré je nekodifikované, neexistuje samostatný kódex pre hmotné a procesné právo. Kodifikácia finančného práva nie je ani možná, dôsledkom zmien v roku 1989, kedy sa prešlo z centrálnej ekonomiky na trhovú ekonomiku. Zmeny vyplývajú aj zo vstupu SR do EÚ v rámci menového práva, zo vstupu SR do eurozóny a tiež vyplývajú zo skutočnosti, že zmenou vlády poslanci a strana ktorá vyhrá prichádzajú novely. Prebieha boj proti daňovým únikom, daňovým podvodom, Tieto novely z hľadiska aplikácie práva vplývajú na nejednoznačnosť, množstvo noviel spochybňuje právny štát. Kodifikácia FP nie je možná ani z dôvodu, že FP tvoria podsystemy.

- Rozpočtové právo
- devízové právo
- menové právo
- colné právo
- právo finančného trhu
- poplatkové právo
- daňové právo (niektorý ho považujú za samostatné odvetvie)

Pre daňové právo existuje samostatná procesná úprava (zákon).

Finančné právo sa skladá z:

- všeobecná časť – postavenie FP v systéme práva, vzťah k iným odvetviám práva, finančno právne normy (charakteristika), finančno právne vzťahy, finančná kontrola, finančné orgány
- osobitná časť – právna úprava konkrétnych podsystemov – rozpočtov, devízového práva, ochrana devízového hospodárstva, právna úprava meny a euromeny, charakteristika centrálneho bankovníctva, charakteristika cla, colných režimov, colného konania a colných orgánov

Vo FP sa zaoberáme dohľadom nad finančným trhom – bankovníctvom, poisťovníctvom, kapitálovým trhom, dôchodkovým sporením, stručne charakterizujeme finančný trh z pohľadu ekonomikov, stručne charakterizujeme cenné papiere. V rámci poplatkového práva rozoberáme sústavu ... ako aj spôsob ukladania a vyberania poplatkov. V daňovom práve rozoberáme právne dane – daň z príjmov, daň motorových vozidiel, miestne dane, samozrejme rozoberáme aj DPH a spotrebné dane, podrobne sa zaoberáme daňovým poriadkom, z dôvodu, že advokát pri svojej činnosti potrebuje daňový poriadok, aby vedel zastúpiť klienta.

FP má vzťah k ústavnému (štátnemu) právu. Tento vzťah vyplýva zo skutočnosti, že ústava vo svojich článkoch charakterizuje hospodárstvo SR a hovorí, že hospodárstvo SR je budované na princípe ekologicky a sociálne orientovanej trhovej ekonomiky a uplatňuje sa hospodárska súťaž. Ústava ďalej hovorí, že hospodárenie SR sa riadi štátnym rozpočtom, ktorý sa schvaľuje vo forme zákona, osobitnosti určuje osobitný predpis a ústava umožňuje zriaďovať štátne účelové formy. Čo sa týka colného práva, ústava hovorí, že SR je colným územím. Colné územie však nemožno zamieňať s colnou hranicou. Čo sa týka menového práva, ústava hovorí, že sa zriaďuje Národná banka Slovenska, ako nezávislá a ústredná banka, jej najvyšším orgánom, je banková rada a ústava umožňuje Národnej banke vydávať všeobecne záväzné právne predpisy (opatrenia, vyhlášky). Národná banka je tvorcom práva. Čo sa týka daní a poplatkov, ústava hovorí, že dane a poplatky sú štátne a miestne, možno ich ukladať len na

základe zákona alebo zákonom. Na základe zákona znamená, že zákon splnomocňuje alebo umožňuje niekomu inému ukladať dane (obce ukladajú miestne dane). Čl. II Ústavy: Štátne orgány môžu konať len na základe zákona a v ich medziach. Nie je dovolená analógia.

Vzťah k OP - FP vychádza z charakteristiky spôsobilosti mať práva a povinnosti a spôsobilosti na práva a úkony pri FO a tiež z charakteristiky PO. V OP sú upravené vklady, vkladové listy ako druh cenného papiera a vkladné knižky. V Op je upravená aj poisťná zmluva.

Vzťah o ObchP – vyplýva zo skutočnosti, že dohliadané súbory (banky) využívajú pri svojej činnosti tzv. finančné zmluvy, bankové zmluvy, ktoré sú absolútne obchody (§261) a to zmluvu o úvere, zmluva o vkladovom účte, zmluva o bežnom účte, zmluva o otvorení akreditívu, zmluva o inkase, zmluva o bankovom uložení vecí. Burzové obchody a obchody s cennými papiermi sú absolútne obchody. Aj subjekty VS pri zabezpečovaní svojich potrieb sa spravujú obchodno záväzkovými vzťahmi.

Vzťah k SP – vyplýva zo skutočnosti, že v rámci niektorých podsystémov možno pri konaní použiť pri konaní správny poriadok. Použitie správneho poriadku je však vylúčené napriek tomu že konajú orgány VS v rámci konania o daniach, pokút (devízové) a v konaní pred Národnou bankou. Inak sa môže použiť správny poriadok.

Vzťah k TP – vyplýva zo skutočnosti že neplnenie povinnosti vyplývajúcich z finančno právnych noriem môže mať za následok naplnenie skutkovej podstaty trestného činu, napr. neplatenie daní, neodvedenie daní, pozmeňovanie a falšovanie peňazí, ohrozenie devízového hospodárstva, podvod (prostriedky z EÚ), poisťný podvod, úverový podvod, trestný čin legalizácie príjmov.

Vzťah k európskemu práva – vstupom do EÚ a podpisom prístupových zmlúv sa SR zaviazala rešpektovať zmluvy, nariadenia a implementovať smernice. Vstup do EÚ sa nás dotkol najmä v oblasti práva finančného trhu. SR bola povinná umožniť voľný pohyb tovarov a služieb a kapitálu a v rámci práva finančného trhu musí rešpektovať zásady slobodného podnikania v rámci EÚ. Čo sa týka voľného pohybu tovarov a služieb, museli sme zmeniť zákon o DPH a všetky spotrebné dane. SR sa prístupovými zmluvami zaviazala prijať menu €, aj keď táto povinnosť nie je vynútiteľná, tým pádom Centrálna banka postúpila otázky týkajúce sa menovej politiky v prospech ... Čo sa týka menového práva, SR musí rešpektovať colný kódex (Colný zákonník), ktorý bol vydaný ako nariadenie rady SR z roku 1992. V súčasnosti aj rozpočtové právo čiastočne podlieha EÚ. Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti – v určitých prípadoch by vláda musela podať demisiu.

Vzťah k MP – vyplýva zo skutočnosti, že SR už v ústave hovorí, že medzinárodná zmluva má prednosť pred našim zákonom, ak bola schválená a podpísaná. Má prednosť iba za podmienky, že bola vyhlásená, pretože vo FP sa ukladajú povinnosti. Pokiaľ takáto zmluva nie je zverejnená, povinnosti sa nedajú vyžadovať.

Pramene rozlišujeme vo formálnom zmysle a v materiálnom zmysle, s tým že za pramene práva považujeme formálne pramene práva a vo FP ide o Ústavu SR, zákony.

Rozpočtové právo:

- zák. o rozpočtových pravidlách VS, ktorý upravuje subjekty VS pre účely tvorbu rozpočtu VS a tvorbu štátneho rozpočtu, zásady rozpočtového hospodárenia, rozpočtové kapitoly, vzťah našich rozpočtov k rozpočtu EÚ a ďalšie súvisiace otázky
- zák. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, ktorý upravuje tvorbu miestnych rozpočtov
- ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti – zriadila sa rada pre rozpočtovú zodpovednosť,

nezávislý orgán kontroly hospodárenia

- zák. o obecnom zriadení – zákon o samospráve VÚC, v rámci ktorých sú uvedené podmienky pre zverejňovanie rozpočtov

Devízové práva:

- devízový zákon
- devízové obchody NBS, pri devízovom práve treba rešpektovať aj nariadenia EÚ a rozhodnutia ECB
- menové právo

Colné právo:

- colný zákon
- nariadenie o orgánoch ŠS

Právo finančného trhu:

- zák. o dohľade nad finančným trhom, ktorý vykonáva podľa tohto zákona NBS
- zák. o bankách
- zák. o poisťovníctve
- zák. o burze cenných papierov

Daňové právo:

- zákon o DPH, spotrebné dane (alkohol, tabak), energetická trojdaň (uhlie, zemný plyn, elektrina)
- miestne dane podľa zák. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad, sú to fakultatívne poplatky – obec sa môže rozhodnúť, či tieto miestne dane bude ukladať alebo nie (daň z nehnuteľnosti, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za predajné automaty, daň za nevýherné hracie prístroje, daň za zotrvanie v historickej časti mesta, daň za ubytovanie, daň za jadrové zariadenie)

+ ZOŠIT!!!!!!

mena – právna forma peňazí na území určitého štátu, je určená právnym predpisom (menová jednotka, jej zlomky, pomenovanie)

devízie, valuty – hotovostné peňažné prostriedky, súčasná úprava neobsahuje tieto pojmy, iba devízové hodnoty

devízia – zahraničné peňažné prostriedky

devízový zákony – devízové hodnoty – zlato, zahraničné cenné papiere, finančné deriváty, zahraničné peňažné prostriedky, súčasné znenie: iba zahr. peňažné prostriedky

Ďalšie pojmy FP:

rozpočet – zákl. ekonomický nástroj hospodárenia určitého ekonomického subjektu, ktorý obsahuje príjmy a výdavky, spravidla v rámci rozpočtového roka

daň – povinná peňažná platba, ukladaná zákonom alebo na zákl. zákona vo vopred stanovenej výške a vo vopred určenom čase splatnosti, výber ktorej slúži na zabezpečenie verejných potrieb

poplatok – povinná peňažná platba ukladaná zákonom alebo na zákl. zákona vo vopred určenom čase splatnosti a vo vopred určenej výške, ktorú platí poplatník za úkon, ktorý požaduje vykonať od štátneho orgánu alebo iného orgánu VS, resp. povinnosť platiť mu vyplýva zo zákona

clo – povinná peňažná platba, ktorá sa platí pri dovoze, vývoze resp. tranzite tovaru cez colnú hranicu

poistenie – zák. o poisťovníctve upravuje poisťovaciu a zaistovaciu činnosť

- poisťovacia – šetrenie poisťných udalostí, vyplácanie poisťných náhrad, vytváranie poisťných rezerv, uzatváranie poisťných zmlúv

- zaistovacia -

úver – ekonomický právny inštitút

- podľa ObchZ – ZoÚ, v rámci ktorej sú účastníkmi veriteľ, dlžník, veriteľ poskytuje peňažné prostriedky dlžníkovi za odplatu – odplatná zmluva (povinnosť platiť úrok)

- podľa zákona o bankách - dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov s povinnosťou dlžníka tieto vrátiť v dohodnutom čase vrátane faktoringu a forfaitingu (týkajúce sa odkúpenia pohľadávky)

kontrola – cieľavedomá ľudská činnosť, v rámci ktorej sa porovnáva stav existujúci so stavom predpokladaným podľa práv. predpisov a súčasne sa vyvodí závery, ak tieto dva stavy nie sú identické

finančná kontrola – kontrola verejných financií, resp. prostriedkov, ktoré sa poskytli z verejných zdrojov (EÚ, verejné peňažné fondy) – zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite – upravuje podmienky vykonávania finančnej kontroly, postavenia kontrolujúceho a kontrolovaného subjektu, ich povinnosti a oprávnenia, člení fin. kontrolu z časového hľadiska na predbežnú, priebežnú, následnú

- finančnú kontrolu možno členiť aj podľa orgánu, ktorý ju vykonáva, na vonkajšiu (poslanci NR v rámci prieskumu, NKÚ, nezávislí audítori, občania prostr. práva na informácie, prostr. podávania podnetov a sťažností) a vnútornú (v obci hlavní kontrolori, zamestnanci)

- členenie podľa jednotlivých podsystémov: rozpočtová, daňová, menová, devízová, poplatková, colná ...

audit – systémový, finančný...vykonáva sa za účelom zlepšenia stavu

- zák. o finančnej kontrole a audite

vládny audit – osoby, ktoré poverí minister

05.11.2015

Rozpočtové pravo- podsystém FP a je základom FP nakoľko upravuje hospodarenie VS a tých inštitúcií a ich subjektov, kt. hospodria s verejnými financiami.

Z hľadiska vyvaja ako ho pozname dnes vznikali n apríle 18-19 st. avšak rozpočet v tom čase mohol byť vyrovnaný alebo prebytkový a platilo, že existoval len jediný rozpočet overený vo financiách, kt. účelom bolo zabezpečiť peniaze. Prostriedky pre panovníka resp. vládu.

Súčasná – schvaľuje sa viacero druhov rozpočtov a ich zák.l. úprava je uvedená v zákone 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách VS.

Št. rozpočet- základný peniaze.fond státu prostredníctvom ktorého sa určuje nezáväzným spôsobom výška príjmov a záväzným spôsobom výška výdavkov.

Podľa rozpočt.zákona št.rozpočet možno považovať za zák.l.ekon.nástroj hospodarenia státu v rozpočt.roku. Ekonomovia hovoria- št. rozpočet možno chápať v 4 významoch

- 1- Nástroj fiskálnej politiky státu- zabezpečí dostatok fin.prostriedkov
- 2- Ako Zákon- schvaľuje sa v NR SR
- 3- Bilancia príjmov a výdavkov
- 4- Zák.l. Peniaze. Fond státu

Systém rozpočtov: hospodaria sa s verejnými financiami

- **Rozpočet VS-** vyhladový rozpočet a schvaľuje sa najmenej na 3R a to od 1.1.2005.

Tvorí ho: št.rozpočet, kt.sa schvaľuje vo forme Zákona, št.rozpočet Orientačný na nasledujúci rok a Rozpočet Orientačný na nasledujúci rok po 1.orientačnom rozpočte

Zákon pre svoje účely definuje subjekty VS. Vykazujú sa subjekty v ústrednej VS (ministerstva, VŠ) a iné subjekty kt.su evidované v registri organizácií vedenom v štatistickom úrade

Samospravy- obce a VUC a nimi zriadene miestne rozpoctove a miestne príspevkove organizacie
Dalej subjekty soc.zdravotneho poistenia (zdravotne a soc.poistenie sa vykazuje)

- **Statny rozpočet**

zakl ekon nastroj, obsahuje príjmovu a výdavkovú časť

PRIJMOM št.rozpocet: dane, poplatky FO,PO, kt. majú bydlisko alebo sídlo na území SR, ale i dane a poplatky nerezidentov- o dane kt. sú príjmov ST.rozpocet_ - dan z príjmov, dan z pridanej hodnoty, Dan z motor.vozidiel, spotrebná dan z alko.napajov, tabak.výrobkov, z mineral.oleja a tzv. energetická 3-dan- elektrina, uhle a zem.plyn.

Príjmom sú aj súdne poplatky, správne poplatky ak nie sú príjmov samosprav resp.ine popl.ak tak hovorí zákon.

Príjmom št. rozpoctu sú príjmy rozpoctových kapitol, dotácie z fondov EÚ, pokuty a sankcie za porušenie rozpoct.disciplíny

VÝDAVKY: sú prísne účelové. Dotácie na výkon samosprávy a na zabezpečenie výkonu ŠS, platby na základe medzinárodných zmlúv, náhrady škody za nezákonný postup št.orgánu (prieťahy v konaní), výdavky spojené s činnosťou št.orgánov iných OVS ak nejde o samosprávu., penaz.prostriedky poskytnuté ako požička, aj niečo iné ak tak ustanovuje Zákon.

Schvaľuje sa na základe rozpoctovej klasifikácie: 4 druhy

Príjmy, výdavky- členenie na zakl. Funkčnej ekonomickej, druhej (lenia sa podľa druhov) a organizačnej klasifikácie

Platia rozpoctove zásady:

Zásada verejnosti rozpoctu- rozpocty sú vecou verejnou, občania majú o nej vedieť, sú v ZB.zakone, min.15 dní zverejniť na úradnej tabuli...

Zásada schodkovosti, vyrovnanosti resp. prebytkovosti rozpoctu, kt. hovorí, že št. rozpočet sa môže schváliť ako schodkový (výdavky sú väčšie ako príjmy), vyrovnaný- príjmy a výdavky sú vyrovnané, prebytkový- výdavky sú menšie ako príjmy.

Zásada krytia rozpoctovo nezabezpečených potrieb- napr. výdavok kt. nie je schválený a tak rozpoctové opatrenia: presuny rozpoct. Rozhoduje správca rozpoct. Kapitoly, povolenie prekročenie limitu výdavkov o čom rozhoduje minister financií a ďalej viazanie rozpoct.prostriedkov- nemôžu sa použiť ak činnosť ubudla.

Zásada neúčelosti príjmov a účelovosti výdavkov

Zásada rozpoct.klasifikácie

Zásada účinnosti, hospodarnosti a efektívnosti použitia rozpoctových prostriedkov

Zásada zodpovednosti za použitie rozpoct.prostriedkov

Zásada zhody rozpoct.roka s kalendárnym rokom

Pri schvaľovaní št.rozpocetu sa využíva rozp. Roces- postup pri príprave a používaní a schvaľovaní rozpoctu. Postup upravuje zákon o rozp.pravidlách a uvádza sa že rozp.proces má 3 etapy:

1. Príprava a schvaľovanie
2. Pozívanie, čerpanie a kontrolu
3. Schvaľovanie záverečnej správy a schvaľovanie št.záverečného účtu

ST. Rozpočet pripravuje MF s tým, že už v apríli získava požiadavky na schvaľovanie od iných subjektov VS. Po spracovaní rozpoctu predloží návrh rozpoctu (august, sept.) vláde a vláda by mala predložiť návrh o rozpocete vlády do 15. Oktobra (termíny sú orientačné, nie sú sankcionované)

AK by nebol návrh schválený do konca roka na budúci rok, pokračuje sa v hospodarení na TZV. ROZP. PROVIZORIUM- mesačne sa nemôže čerpať viac ako 1/12 výdavkov z minulého roka.

ZÁKON O št. rozpocte- právo má len vláda, poslanci nie,

Návrh zákona sa predkladá výboru pre rozpočet a financie na pripomienkovanie a vyjadria sa a zákon ide do 2.čítania.

- **Vojnovy Statny rozpočet**

Schvaluje sa v case vyhlásenia vojny alebo vojnového stavu, pričom prestane plynúť št. rozpočet a hospodári sa vojnovým št. rozpočtom.

- **Vyhľadové rozpočty samosprav**

Upravuje zákon 583/2004 o rozp. pravidlách územnej samosprávy. Tento zákon je špeciálnym predpisom k zákonu 523/2004 a platí:

Schvaluje sa na 3R a záväzná je časť na 1. rozpočtový rok. Samospráva sa tiež môže dostať do rozpočt. provízie ak sa neschválitak isto.

583/- zaviedol možnosť pri obci nutnú správu_ obec je povinná, že v prípade jej uznaných záväzkov po lehote splatnosti presahujú určitú sumu a nezaplatila aspoň 1 z týchto záväzkov do 6M a je povinná vstúpiť do ošetrovnej fázy- starosta musí predložiť obec. zastupiteľstvu plán ošetrovnej fázy, režimu podľa kt. sa bude hospodáriť (cieľ- zlepšiť hospodárenie obce) Starosta je povinný tento vstup oznámiť MF (ministerstvo financií) a zákon dáva 90 dní na zlepšenie hospodárenia.

Ak ich nezlepší- minister vyhlási nad obcou nutnú správu, ustanoví núteného správcu, bude rozhodovať (nie starosta)

Ošetrovnej fázy režim predchádza nutnej správe.

- **Rozpočty obcí**

Sú najmä dotácie zo št. rozpočtu na výkon samosprávy a členia sa na dotácie na prenesený výkon ŠS, ďalej dary a výnosy dobrovoľných zbierok, príjmy vyplývajúce z vlastníctva majetku (najomné, predaj, príjmy z fondov EÚ, výnosy z predaja komunálnych obligácií, pokuty za porušenie rozpočt. disciplíny, príjmy kt. vznikajú na základe zmlúv spolupráci s inými obcami ... a príjmy sú samozrejme dane a poplatky

Výdavky: chod samosprávy, na základe os. predpisov, pomoc osobám v hmotnej núdzi, na spoluprácu s inými obcami,

- **Rozpočty VÚC**

Tie isté ako u obcí

- **Rozpočty, hospodárenie štátnych účel. fondov**

Št. účel. fond je PO, kt. sa zriaďuje zákonom a slúži na zabezpečenie dôležitých úloh štátu. Zriaďovať št. účel. fondy umožňuje Ústava SR. Vela subjektov, kt. stoja mimo rozpočtu. Kapitál spôsobuje štiepenie verejných financií, z toho dôvodu 2001-2002 došlo k zrušeniu št. účelových fondov (bolo ich 16), ostali len ŠFRB, fond jadrovej energie a mali byť tiež zrušené. Ostali a bol doplnený 3ti- environmentálny fond. Sú to FO zriadené návrhnutím ÚOŠŠ kt. má dohliadať na výkon fondu, čerpajú peňaž. prostriedky zo št. rozpočtu ale príjmov sú aj splátky úverov (pri ŠFRB, environment.- pokuty) Použitie je prísne účlove, majú stanovený orgán, radu fondu, musia mať schválenú účt. závierku a ich práv. postavenie je upravené v osobitných zákonoch.

- **Rozpočty rozpočtových organizácií**

je PO, kt. je svojimi príjmami a výdavkami napojená na št. rozpočet. (sama netaraba, nevykonáva podnik. činnosť) Napr. finančné riaditeľstvo, každé ministerstvo, 523/2004- obmedzenia: nesmú zakladať iné PO, nemože vydávať zmenky, nemože rúčiť za splatenie zmenky. MOže len na účel, musí spracovať účt. závierku

Preddávkové organizácie- nemajú uprav. subjektivitu, ale hospodária s preddávkom, kt. získajú na rok od rozpočt. organizácie (napr. danové a colné úrady)

523/2004 upravuje aj štátne aj miestne rozpočtové organizácie,

- **Rozpocety prispevkovych organizacii**

Podla zakona je PO, ktorej menej ako 50% nakladov je pokrytych vlastnymi trzbami. Je napojena st.rozpocet prispevkom. A musi si na seba zarobit, ak by zarobila viac ako 50%, musi sa zmenit napr na iny subjekt. (BB- Roosweltova nemocnica) Zakazy su uvedene v zakone 523. Plati ze vyuzivaju na svoju cinnost majetok statu, a to je prijmom statu.

Rozpočtové kapitoly:

- Ministerstva
- NS SR
- Generálna prokuratúra
- Úrad vlády
- Kancelária prezidenta, ústavného súdu,
- SIS
- Slovenská akadémia vied

Kapitola všeobecnej pokladničnej spravy- spravca je minister financií, eviduje sa a zuctuvava sa tu st.dlh. Na cele je spravca kt. zodpoveda za hospodarenie (nie doslovne).

Verejnopravna Inštitucia - ustanovizne-

hospodaria s verej.prostriedkami napr. RTVS, Matica Slovenská, Soc.poistovna, Umelecke fondy, Ustav pamati naroda

Vztahuje sa zakon o nakladani verejno pravne instucii a cim su zriadene.

Mozu vzniknut na zaklade zakona napr. Verejné VŠ

Hospodari s vlastnym majetkom ak im to umoznuje zakon ale len za ucelom ich hlavnej ulohy.

Nemozu zakladat ine PO, len ak by to dovolil zakon (RTVS moze)

Maju mat uct.zavierku overenu aditorom a musia ju spracovat.

Statne podniky – upravuje Zakon 111/1990

PO kt. sa zapisuje do obchodneho registra, plati, ze ma prednostne pri hotovostnom styku vyuzivat zmenkove platenie, musi mat zriadeny v 1 banke ucet, moze dostat uver v inej banke ale musi svoju banku informovat a moze si zriadi ucet v statnej pokladnici.

Hospodari na vlastnu zodpovedost a ma chraniť život.prostredia.

Na cele je riaditel st. podniku, vymenuva ho minister. Jej kontrolnym organom je dozorna rada.

Riaditel nie je v prac.pomere k st.podniku ale podnik riadi na zaklade mandatnej zmluvy uvedenej v obch.zakonniku.

Má obmedzenie pri nakladani s nehnuteľnymi vecami. Nevztahuje sa tu zakon st.majetku, moze ho kontrolovat NKÚ, MF a Spravy finan.kontroly, poslanecke vybory

MENOVÉ PRÁVO

- Podsystem FP
- SR vstupom do eurozóny musí respektovať európske menové právo /závisle od centrálnej národnej banky)
- Mena- právna forma peňazí na území určitého štátu, resp. viacerých štátov

Meny z hľadiska ich zameniteľnosti:

- 1- **Volne zameniteľne (konvertibilne)** – tu môžeme vlastnou menou vyrovnať pen. záväzok v inom štáte kde platí iná mena (zaplatím EUR za GBP)
- 2- **Prevoditeľne (transferibilne)**- mena stanovená v rámci menových systémov napr. v eur. menovej únii- mena ECU predchodca eura prevoditeľná 1:1
Special Drawing Rights
- 3- **Zúčtovacie (clearingové)**- vznikajú na základe dohody 2ch alebo viacerých štátov, pričom sa zúčtujú len niektoré záväzky

Z histórie. Niekoľko druhov **menových systémov** – spôsob vydávania bankoviek mincí do obehu, raženia mincí, a spôsob ich obehu.

Stupne menových systémov:

1. **Metallická kovová**- v obehu sú len mince

Rôzne druhy: štandard zlatej mince, štandard zlatej devízy, štandard zlatej mince a uvádza sa aj Brettonwoodský štandard

2. **Úverová sústava**- v obehu sú úverové peniaze, zmenky, poukázky bank

3. **Papierová**- v obehu sú okrem kovových mincí aj bankovky (plnohodnotná mena má byť krytá zlatom) alebo štátovky (neplnohodnotné peniaze, v čase kríz vojen, poukázky 1 Kčs, tzv. žobráčenie)

4. **Elektronická sústava peňazí**: elektronické peniaze

Základným prameňom v SR je Ústava, kt. hovorí, že zriaďuje sa NB ako ústredná a nezávislá banka.

NB má právo vydávať všeobecne záväzné právne predpisy (opatrenia, vyhlasky)

Organom NB je Banková Rada. NB podľa 566/92 je PO, kt. sa nezapisuje do obchod. registra a kt. pri nakladní s vlastným majetkom má postavenie podnikateľa (vyjadrená ekonomická nezávislosť).

NB je nezávislá ekonomicky aj finančne, že rozpočet schvaľuje Banková rada nie Národná rada. Je nezávislá informácie. Poskytuje len tie údaje, kt. jej poskytuje zákon. Aj personálne- žiadna FO, PO, orgány- nesmú zasahovať do personál. politiky NB a guvernera a viceguvernerov na 6-ročné obdobie je vymenovaný prezidentom republiky na návrh vlády po schválení v NR SR. Funkčné obd. Max 2 funkčné obdobia po sebe a má právo sa zúčastňovať na zasadnutí vlády.

NB je súčasťou ESCB (euro.system centrálnych bank) a eurosystému.

NB má právo vydávať bankovky a mince ale len podľa pokynov Európskej centrálnej banky.

Okrem iných činností NB zabezpečuje plat. styk a zúčtovanie medzi bankami a vykonáva dohľad nad fin. trhom podľa Z. 747/2004 o dohlade nad fin. trhom. NB môže vykonávať aj devízové obchody.

Menové reformy: 4 základné, povojnové

1. 1945- reforma nahradila od 1.11.1945 predvojnové koruny československé, koruny slovenské a protektorátne české koruny
2. 1953- najznámejšia je menová reforma z r. 1953 – ožobráčila národ, bola utajovaná, znamenala výmenu peňazí v bankách 1:5 a tí čo mali ich doma tak 1: 50 a cena bola tá istá.
3. 1993- bola následkom vzniku SR, pričom 8.2. 1993 kedy v obehu mohli byť len okolkované bankovky. 1. Bankovka- 50 korún modrá (Cyril a Metod)
4. 2009- vstup SR do eurozóny

3.12.2015

Devízové právo

- Podsystem FP a charakteristická skutočnosť je tá, že dochádza k zníženiu rozsahu povinností tuzemcov i cudzozemcov.
- Zakl.predpis DP je zákon 202/95 devízový zákon, kt. upravuje postavenie tuzemcov a cudzozemcov, ich práva a povinnosti, postavenie devízového miesta, udeľovanie devízového povolenia, ako aj devízové orgány

Podľa tohto zákona je **TUZEMEC**- FO, ktorá má trvale bydlisko v SR, aj PO, kt. má sídlo na území SR aj jej organizačná zložka v zahraničí.- nemá právnu subjektivitu.

CUDZOZEMEC- osoba, kt. nie je tuzemec s výnimkou pobočky zahraničnej banky, ak má povolenie na činnosť na území SR od Národnej banky SR.

OBOCH- Nemôžno ich zamieňať s občanom, a ani s pojmom rezident a nerezident podľa DP.

Devízový zákon definuje **devízové hodnoty**:

- Na obchodovanie s devízovými hodnotami je potrebné devíz. povolenie.
- Súčasnosť- devíz.hodnoty su penážne prostriedky v cudzej mene.
- Nepovažuje sa zlato, zahraničné cenné papiere a ani finančné deriváty

Finančné deriváty boli termínované obchody, opcie, forwardy, futurity

Devízové povinnosti:

Ponuková povinnosť- zrušená bola v r 1998 a znamenala povinnosť po návrate zo zahraničia ponúknuť penáž prostriedky späť v banke (PO predaj banke)

Transferová povinnosť- osoba bola povinná oznámiť dovoz alebo vývoz zahraničných finančných prostriedkov, u nás platí ale v colnom zákone- preukázať colnému úradu (10.000€)

Ohlasovacia povinnosť- platí v súčasnosti. PO- daňové úniky, FO nie- ohlasovanie inkás

Udeľenie devízového povolenia:

- Udeľuje NB SR a vzťahuje sa len v súčasnosti na výkon zmenárenskej činnosti, ktorá je živnosťou,
- Devíz. Zákon určuje podmienky na vydanie povolenia na zmenársku činnosť (FO- 18r, bezúhonná, kurz NB- rozpoznávanie bankoviek a mincí, PO- štatut. orgán, alebo zástupca)

Činnosť bank- nie je živnosťou, na zmenársku činnosť získava povolenie v bankovom povolení od NB SR. Banky a pobočky zahraničných bank aj zmenárne majú postavenie devízového miesta a sú im zákonom ukladané povinnosti napr.: banka môže vyžadovať od klienta preukázanie skutočností týkajúcich sa poskytnutých platieb zo zahraničia a účelu, aj opacne.

DZ (devízový zákon)- nadobudanie nehnuteľností cudzincami a tuzemcami,

DZ upravuje a má ustanovenia týkajúce sa devízového stavu, kt. znamenajú, že vláda po dohode s NB SR vyhlási tento stav a neplatia sa zahraničné platby. Zatiaľ nebolo využité. (nedostatok devízových hodnôt)

Vstupom do eurozóny SR umožnila ECB riadiť nie len menovú ale aj devízovú politiku, pričom niektorí autori nerobia rozdiely medzi týmito politikami a to preto, že majú **ciele**:

- Udržanie menovej politiky, hospodárskeho rastu, vysokej úrovne zamestnanosti.

Devízové obchody vykonáva NB SR podľa zákona 566/92 o Národnej banke SR a devízové právo treba chápať aj ako NB SR ku vzťahu ECB a opacne.

DZ upravuje aj financne organy- ministerstvo financií SR- vykonáva devízovú pôsobnosť voči iným OŠS, voči VÚC, obciam, štátnym a miestnym rozpočtovým organizáciám
NBS SR- vykonáva devízovú pôsobnosť voči ostatným cudzincom a tuzozemcom

Devízový trh:

Na rozdiel od iných trhov, trh finančný, trh kapitálový, devízový, trh drahých kovov, trh poisťovní- devízový trh sa uskutočňuje 24 h denne prostredníctvom informačných systémov a na devízovom trhu sa obchoduje so zahraničnými prostriedkami (ak by bola 1 mena na svete, dM by neexistovalo)

Finančný trh

je miesto kde sa stretáva ponuka, dopyt, kupujúci, predávajúci.

Skladá sa z penového trhu, na ktorom sa obchoduje s hotovosťnými peniazmi prostriedkami a s krátkodobými CP do 1 roka.

Kapitálový trh:

Obchodovanie s CP s dlhšou platnosťou

Trh drahých kovov:

Obchodovanie zlato, platina, striebro

Poisťovní trh:

Trh služieb, NBS SR vykonáva dohľad nad bankovníctvom, poisťovníctvom, kapitálovým trhom a dochodovým sporením. Preto patrí sem aj poisťovní trh. Dohľad nad nimi vykonával Úrad pre finančný trh, ktorý bol zriadený ministerstvom financií. NBS SR vykonáva regulovaný dohľad aj nad poisťovňami.

Trhový mechanizmus je sociálne slepý, že v zásade na trhoch obchodujú osoby ktoré majú dostatok peňazí prostriedkov. Trh je rozvinutý kde trh je rozvinutý. Ústava SR hovorí, že hospodárstvo je založené na hospodársky a sociálne riadenej trhovej ekonomike

Zákon 747/2004 do r.2006 NBS SR vykonávala len dohľad nad bankami, dohľad nad poisťovňami

Dohľad nad Finančným trhom vykonáva NBS SR na základe zásad:

- Zásada zákonnosti- postupuje podľa zákona
- Zásada neverejnosti konania
- Zásada prenechania rozhodovacej činnosti medzi sporníkom medzi klientom a dohliadaným subjektom všeobecným súdom
- Zásada oficiality- konanie pred NBS SR môže začať EX OFFO
- Zásada dispozícia- konanie možno začať aj na návrh
- Zásada zistenia skutkového stavu
- Zásada posudzovania voľného hodnotenia dôkazov- NBS SR sama hodnotí dôkaz jednotlivito, spoločne a ktorý bude použitý
- Zásada prejednávania veci bez zbytočného odkladu
- Zásada dodržiavania tajomstva- povinnosť mlčanlivosti
- Zásada poskytnutia súčinnosti 3tími osobami
- Zásada 2 stupňovitosti konania- podľa zákona v 1.st. rozhoduje Odbor bankového dohľadu a v 2.stupni Banková rada
- Zásada možnosti preskúmať rozhodnutia Bankovej rady súdom- príslušným je len NS SR

Rozhodovanie Narodnej banky:

Nalezitosti: kt vydal, v akej veci, kto je dohliadajucim organom, poucenie, odvolanie, vyrok

Opravnym prostriedkom proti 1.st. rozhodnutiu je Rozklad.

NB SR vedie a zverejnuje na svojej stránke zoznamy dohliadanych subjektov.

Dohliadanými subjektami sú: banky, poisťovne, zaistovne, burza CP, obchodníci s CP, Central depozitár SR, finanční sprostredkovatelia.

Od 01.01.2015 bola uskutočnená novela zákona o spotrebiteľských úveroch a tak NB SR vykonáva dohľad aj nad nebankovými subjektami.

NB SR zverejňuje nie len subjekty, ktoré majú oprávnenie, ale aj skutočnosti napríklad zverejnenie údajov.

NB SR dohľad formou na mieste alebo na diaľku prostredníctvom povinných hlásení, ktoré sú upravené v opatreniach NB SR a sú zverejnené v zbierke zákonov.

Na finančných trhoch sa obchoduje s CP. Treba rozlíšiť trh verejný (regulovaný)- burza a trhy neverejné (neregulované) + trh s úvermi

Najdôležitejší je kapitálový trh, ktorým je malo rozvinutý, pričom sa tu obchoduje s verejným obchodom CP.

CP 566/2001 o CP a investičných službách- CP sa považuje peniazmi ocenený zápis v stanovenej podobe a forme, ktorý opravňuje jeho majiteľa na určité plnenie, podiel na zisku, účasť na riadení spoločnosti, ale právo byť členom družstva.

Zákon vymenúva sústavu (16) CP, odkazuje na osobitné právne predpisy, kde sú uvedené jeho nalezitosti.

CP môžu byť: akcie, dočasné listy, kupóny, zmenky, seký, podielové listy, vkladové listy, VK, investičné certifikáty, náložné listy, skladistný list, cestovné seký, pokladničné poukazy, družstevné podielnícke listy, skladiskové záložné listy, tovarové záložné listy a iná listina CP ako ustanovuje zákon.

Verejné obchodovateľné CP:

Akcie: vyjadruje právo majiteľa na účasť na riadení spoločnosti, na podiel na riadení zisku a na podiel likvidačnom zostatku.

Vydávaná. V listinnej alebo v zaknihovanej podobe. Od 2002 akcia na doručiteľa môže byť vydaná len v zaknihovanej podobe

Forma akcie: na meno, alebo doručiteľa

Nalezitosti akcie:

Dočasný list je CP, listinná alebo zaknihovaná podoba. Vydá ho spoločnosť akcionárovi, pokiaľ nesplati emisný kurz akcie.

Treba rozlíšiť emisný kurz akcie- rozdiel medzi predajnou cenou akcie a menovitou hodnotou. To je. Zakladateľ môže predávať, poskytnúť na trh za emisné ážio.

Kupóny:

Len listinná podoba, vydávajú sa ako doplnkový CP k akciám a dlhopisom

Opravňuje majiteľa na získanie určitého plnenia.

Vydávajú sa v kuponovom hárku

Náložný list:

Môže sa vydať, nemusí, opravňuje majiteľa na vydanie tovaru prepravovanej veci

Skladistné listy:

Môže, nemusí sa vydať- opravňuje majiteľa vydať tovar zo skladu

Cestovne seký:

Opravňuje majiteľa na plnenie, je to absolútny obchod, platí, že ten čo vystaví sek zodpovedá za plnenie

Zmenky:

Zákon 191/50, len 3 krát novelizovaný,

Vlastná zmenka- nalezitosti: označenie že ide zmenku v texte listiny, vyhlásenie, záväzok- zmenecná suma a splatnosť, údaj kde, dátum, podpis vystaviteľa

Cudzia zmenka- bezpodmienečný príkaz 3tej osobe aby zaplatila určitú sumu (na túto zmenku zaplatte + uvedenie osoby, kt má vyplatiť zmenku)

Avalista- zodpovedá za zaplatenie zmenky, ako rúcitel

Blankozmenka- neuvedie sa zmenková suma splatnosť (čistá zmenka) je vhodné vyplniť dohodu o plnení zmenky (kauzálna príčina, suma + splatnosť)

Šeký:

Listinný CP, kt opravňuje majiteľa na vybratie enaz sumu z banky

Vydávajú sa v rámci sekových knížiek a nie je dôležité kto príde vybrať penážne prostriedky do banky

Vkladové listy:

Upravené občian zákonníku v časti vklady, možno ich označovať aj ako depozitné certifikáty alebo vkladové certifikáty.

Opravňuje majiteľa na vyplatenie sumy uvedej na vkladovom liste vrátane dohodnutého výnosu a to v lehotách stanovených v konkrétnom vklad liste

Nalezitosti. Obdobne ako pokladničné

VK:

Do sústavy CP sa dostali od 01.01.2002 a môžu byť vydané len na meno,

Rohodujúci údaj je zápis do VK- pre plnie od banky.

Výhlaska hovorí o druhoch VK: cestovné VK, výherne VK,

Služi na preukázanie výberu

Umorovacie konanie VK: banka začne v prípade ak osoba preukáže oprávnený záujem s tým, že banka na úradnej tabuli oznámi začatie umor konania (2M) a vyzve všetkých aby sa v tejto lehote prihlasili inak bude VK umorená (banka vyplatí €), oprávnená osoba: napr dedič

Družstevné podielnicke listy:

Zavedené do zákona zákonom o vypořádání majetkových práv v družstvách.

Co má právo žiadať majiteľ- právo žiadať byť prijatý za člena družstva

Investicne certifikaty:

Odvodene sú od akcií a dlhopisu, predam kupim, rozdiel na to mám nárok

Vydane: na meno alebo dorúciteľa

Zaknihovaná podoba

Dlhopisy:

Z 530/1990 o Dlhopisoch,

dlžnícky CP, opravňuje majiteľa na vyplatenie dohodnutej menovitej hodnoty a výnosu

Druhy dlhopisov: štátne alebo dlhopisy SR, komunálne obligácie, hypotekárne záložné listy, zamestnanecké dlhopisy

Vydany: na meno, dorucitela,
Listinna alebo zaknihovana podoba

Pokladnicne poukazky

Kratkodobe CP, vydava ich SR alebo za nu NB SR
Zaknihovana podoba, a nemusia mat ISIN

Skladiskovy tovary list:

CP na poskytnutie zalohu na tovar kt je v skalde, na vydanie tovaru zo skladu (komodity: obilniny, cukor!

Len listenna podoba

Predmetom obchodovania na kapital trhu su verejne CP, Miestom je **BURZA CP**.

Povoleie vydava NB SR, je u nas zriadená

KOMODITNA BURZA: vydava ministerstvo hospodarstva, nie NB SR, je tiez zapisana

Dohliadane subjekty:

Dohlad a povolenie upravuje vzdy os. Predpis tykajúce sa dohliadaneho c subjetu.

Su to najma banky. Pravna uprava bak- banka je PO v pravnej forme akciovej spolocnosti so sidlom na uzemi SR, kt prijma vklady a poskytuje uvery a vykonava dalsie cinnosti na ktore ma bankove povolenie ale len v rozasau uvedených v zakone o bankach.

Clenenie bank.

Z hladiska vlastnictva: statne, sukromne a zmiesane

Statne banky:

U nas je to Slovenska zarucna a rovojova banka a s.

Druzstevna banka:

U nas nie je povolená, v CR ano ju zakladat

Specializacia: univerzalne- vykonavaju vsetky cinnosti banky

a specializovane- urcite cinnosti

Banky:

Hypotekarne,

Lombardna banka- poskytovanie uverov zabezpecene hnutelnym majetkom

Clearingove banky- poskytovanie bezhotovostnych operacii

Žirové banky: prve pociatky bezhotovostnych platieb

Eskontne banky- eskont- odkup zmenky pred lehotou splatnosti

Reeskont- nasledny odpredaj na CEB

Splátkové banky- specializuju sa na kratkodobe uvery, pozicky, kt maju charakter spotrebnych uverov

Komunálne banky: poskytovanie sluzieb v samosprave

Záručné banky: poskytujú bankove zaruky PO FO

Investicne banky: zabezpecenie investicii pre klientov

Stavebne sporitelne

Uver: dočasne poskytnutie penaznych prostriedkov v akejkolvek forme vratane faktoringu a forfajtingu, ale aj pozicka podla obcianskeho zakonnika

Vklad: prijatie penaz prostriedkov s povinnostou jej to vratit (vklad- VK, vkladovy list)

Banka musi mat vo svojom nazve slovo banka. Inym osobam sa zakazuje pouzivat toto slovo s vynimkou ak ide krvnu banku. EXIM banka- povolenie na cinnost jej nedava NB SR, podla zakona nie je banka.

Hl cinnost banky poskytovanie uverov a prijimanie vkladov

Banka- povinnosti:

- Uskutocnit zavierku na prepojeie na matersku spolocnost
- Vyrocná správa
- Uctovná zavierka overená auditorom
- Musi dodrziavat bankove tajomstvo
- Zriadiť orgány baky: Valne zhromz, Predstavenstvo, Dozorná rada + veduci kontroly a auditu
- Oznamuje kazde zasadnutie Valneho zhromazdenia a zucastnit sa
- Musi zaslat vopred kazdu zmenu stanov
- Minimalne 3j osobove predstavenstvo
- Musi uskutočnovat obchody obozretne
- Preukazovanie totoznosti klientov musi vyzadovat

Bankove tajomstvo- dodrziavat ho a info poskytnut len zamestnancom, auditorom, zam min financii aj advokatovi ak zastupuje banku v urcitom konani

Na zaklade pisomnej ziadosti je banka povinna poskytnut udaje sudu, sudnemu komisarovi, konkurznemu spravcovi, exekutorovi, danovym a colnym uradom....

Prisne pravidla na ziskanie bankoveho povolenia:

- Zlozit penaz vklad pred zapisom

Poistovne a zaistovne:

Poistovnictvo je specif druh tovaru alebo sluzby.

Vzniklo skusenostou obyvateľstva keď sa chceli chrániť...

Poistovne: zdravotne a komercne su podnikateľmi (rozdiel je vo financovaní)

Su zalozena na skutocnostiach, predstavuju minimalizovanie rizika a platí, že poistiť len udalosti mozne a nahodne. U nas moze byt zriadená poistovna v pravnej forme akciovej spolocnosti a.s. a europskej spolocnosti

Poistovacia cinnost:

- Uzatvaranie PZ
- Setrenie P udalosti
- Vyplacanie náhrad

Poistovna ako aj banka musi mat zriadenu funkciu kontrolora.

Sucastnost: bankopoistovnictvo

BURZA cennych papierov: